

स्वकीयं स्थानमासदः आसीद् आगत्योपविश ह्न्दसि लुङ्लङ्लिट इति [पा० ३. ४. ६.] लोट्थे लुङ् ॥ १७ ॥

II. दिवस्परि प्रथमं जज्ञेऽग्निस्मद्वितीयं परि जातवेदाः ।

तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते स्वाधीः ॥ १८ ॥

का० [१६. ५. ३१. २२.] वात्सप्रेण च दिवस्परीत्येकादशभिरनुवाकेनैके । दिव-
स्परीत्येकादशर्चेन वात्सप्रेणोष्यमग्निमुपतिष्ठते एके आचार्या अनुवाकेन द्वादश-
र्चेन वदतीति सूत्रार्थः ॥ अग्निदेवत्या द्वादश त्रिष्टुभो भलन्दनपुत्रवत्सप्रीदृष्टाः ।
अग्निः प्रथमं दिवः परि दिवः सकाशात् जज्ञे जातः प्राणो वै दिवः प्राणाडु वा
ऽएष प्रथममजायतेति श्रुतिः [६. ७. ४. ३.] । जातवेदाः अग्निः द्वितीयं द्वितीयवार-
मस्मत्परि अस्मत्तः सकाशात् ब्रह्मणो जज्ञे जातः यदेनमदो द्वितीयं पुरुषविधो
ऽजनयदिति श्रुतेः [६. ७. ४. ३.] स मुखाच्च योनेर्हस्ताभ्यां चाग्निमसृजतेति च श्रुतेः
स पुरुषविध इत्यर्थः । नृषु मनो यस्य स नृमणा पूर्वपदाच्चेति [पा० ८. १. ३. (९.)] ।
णवम् नृमणाः प्रजापतिः अजस्रमनुपक्षीणमग्निमप्सु जलेधत्तव्यवस्थितं तृतीयं तृ-
तीयवारमजनयत् यदेनमदस्तृतीयमद्व्योऽजनयत् । अथ यो गर्भोऽन्तरासीत्सोऽग्नि-
रसृज्यत । प्रजापतिर्वै नृमणा अजस्रोऽग्निरित्यादिश्रुतयः [६. ७. ४. ३.] । एवं ब्रह्म-
जन्माग्निः स्वाधीः शोभना आहिता धीर्बुद्धिर्यस्य स यजमान एनं ब्रह्मजन्मानमग्नि-
मिन्धानो दीपयन् जरते जनयति धातोरर्थान्तरे वृत्तिः ॥ यद्वायमर्थः अग्निः प्रथमं
दिवः परि व्युलोकस्योपरि जज्ञे सूर्यरूपेणोत्पन्नः । अस्मत्परि अस्मदीयमनुष्यलो-
कस्योपरि जातवेदाः द्वितीयं जज्ञे प्रसिद्धवह्निरूपेण द्वितीयं जन्म प्राप्तवान् । अप्सु
समुद्रे तृतीयं जज्ञे वडवानलरूपेण तृतीयवारमुत्पन्नः । अजस्रं त्रिष्वपि जन्मसु नृ-
मणा नृषु मनो यस्य यजमानेधनुग्रहबुद्धियुक्तः एनमीदृशमग्निमिन्धानः पुरोडा-
शादिना दीपयन् स्वाधीः स्वायत्तचित्तो यजमानो जरते जीर्यते जरापर्यन्तं परिचर-
तीत्यर्थः ॥ १८ ॥

विद्म तेऽग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्म ते धाम विभृता पुरुत्रा ।

विद्म ते नाम परमं गुह्यं यद्विद्म तमुत्सं यतं आजगन्ध ॥ १९ ॥